

Nr 308.

Av herr **Ekströmer**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent.

I proposition (nr 176) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag om ändring i förordningen den 16 maj 1884 angående patent. I anledning härav anföres följande.

Enligt hittills gällande lag och allmänt vedertagen praxis beviljas i Sverige patentskydd för alster eller förfaranden. 1908 års patentkommitté har i sitt 1919 avgivna förslag till lag om patent fasthållit vid denna indelning av patenten i produktpatent och förfarandepatent. Ej heller 1938 års patentutredning, vars förslag ligger till grund för propositionen, har funnit anledning vidtaga ändring i detta avseende. I Kungl. Maj:ts proposition har emellertid vidtagits en ändring i 1 §, genom vilken en viss oklarhet i detta hänseende uppkommit.

Denna oklarhet består däri, att enligt propositionen patent må meddelas »å nya uppfinningar, som avse alster eller förfaranden — — —». En uppfinning kan emellertid *avse* alster eller förfarande utan att *vara* någondera delen. I vissa främmande länder råder sålunda den uppfattningen, att patentskyddet kan gälla en teknisk lära eller en regel för tekniskt handlande, som icke har karaktären av förfaringssätt. Den i propositionen använda formuleringen kan därför tänkas föranleda en tolkning, som innebär en antagligen icke avsedd utvidgning av patenterbarhetsområdet. En sådan tolkning skulle kufna undvikas genom exempelvis en formulering av 1 § första stycket i avslutning till 1919 års förslag:

»Skydd medelst patent kan, under de villkor här nedan stadgas, förvärfvas för nya uppfinningar, som kunna utnyttjas i industriell verksamhet. Patent meddelas å alster eller förfarande.»

Därest en omformulering av lagtexten anses obehövlig för ett klarläggande i berörda hänseende, synes i varje fall önskvärt med ett uttalande av riksdagen, att någon utvidgning av det patenterbara området icke är avsedd med den i propositionen föreslagna formuleringen.

I 2 § av förslaget har stadgats undantag från patenterbarhet i fråga om produktpatent på kemiska föreningar. Härmed har man tillfredsställt ett ofta upprepat krav från den kemiska industriens sida.

Såsom departementschefen anfört i propositionen har i de avgivna yttrandena ifrågasatts att även göra undantag för produktpatent i fråga om lege-

ringar. I anledning härav uttalar emellertid departementschefen att tillräckliga skäl härför icke förebragts och att ett sådant undantag ej regelmässigt synes finnas i de länder, där undantag gäller med avseende på kemiska föreningar.

Härtill må framhållas, att avsikten i yttrandena säkerligen icke varit att helt omöjliggöra patentskydd inom det legeringstekniska området utan endast att begränsa patenteringsmöjligheterna till vad som objektivt sett kan betraktas som en uppfinning. Till belysande härav må såsom exempel anföras svenska patentet nr 103 796, som beviljades den 22 december 1941. Detta patent skyddar enligt sitt huvudanspråk:

»Legering, väsentligen bestående av kisel, kalcium och barium».

Patentskyddet omfattar sålunda *alla* legeringar, i vilka de tre metallerna kisel, kalcium och barium ingå som väsentliga beståndsdelar, och detta alldeles bortsett från hithörande legeringars egenskaper och användningsområden. Ett sådant patentskydd kan icke rimligtvis vara berättigat, enär det ej endast omfattar den gjorda uppfinningen utan samtidigt utgör en inmutning av ett utforskat undersökningsområde, inom vilket ingen annan än patenthavaren har möjlighet att under patentets skyddstid göra nya patenterbara uppfinningar eller upptäckter och därigenom föra utvecklingen framåt. Den uppfinning som i ovannämnda fall borde vara berättigad till patentskydd är, såsom framgår av patentbeskrivningen, inskränkt till dels ett förbättrat desoxidationsmedel för stålbad, bestående av kända kisel-kalciumlegeringar med tillsats av barium, och dels eventuellt ett pyrotekniskt medel för framkallande av vissa ljuseffekter för fyrverkeriändamål.

Belysande för de olägenheter, som meddelande av produktpatent å legeringar kan medföra, är uppfinningen av de s. k. austenitiska kromnickelstålen. Dessa framställdes först av fransmannen Guillet år 1904, varvid han påvisade att stålen ifråga voro omagnetiska, vilket gjorde dem användbara inom vissa fysikaliska apparater. Först senare upptäcktes av en annan uppfinnare, att stål av denna sammansättning voro i så hög grad korrosionsbeständiga, att de kunde ersätta tidigare använda ädelmetaller inom kemisk apparatur. Om legeringen 1904 patenterats såsom sådan, hade patenthavaren kunnat förbjuda den senare uppfinnaren att använda densamma i rostfri apparatur. Det är sådana, uppenbart otillfredsställande konsekvenser man vill undanröja genom att utesluta de rena legeringssammansättningarna från patenterbarhet.

Något fall där patentskydd för enbart en viss legering skulle vara nödvändigt för tillgodoseende av en uppfinnares rättmätiga krav torde icke vara tänkbart. Redan enligt hittills gällande praxis är uppfinnaren skyldig att i och för motivering av patentskyddet i sin ansökan uppgiva den verkan han avsett att åstadkomma med uppfinningen. Det är just i uppnåendet av denna verkan, som uppfinningen ligger, och det måste därför vara denna verkan som skall vara utslagsgivande för det beviljade patentskyddets omfattning.

Av det sagda framgår å ena sidan, att meddelandet av legeringspatent saknar berättigande och kan verka hämmande på legeringsteknikens utveckling och å andra sidan, att legeringssammansättningsars undantagande från patenterbarhet icke alls hindrar en uppfinnare att få det skydd, vartill han skäligen är berättigad.

Under hänvisning till det anförda hemställes,

att ovanstående synpunkter måtte vinna beaktande vid riksdagens behandling av föreliggande proposition.

Stockholm den 21 mars 1944.

Ivar Ekströmer.
